EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 2. 6. 2021
COM(2021) 272 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Pätnásta výročná správa za rok 2020 o vykonávaní pomoci Únie podľa nariadenia Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Pätnásta výročná správa za rok 2020 o vykonávaní pomoci Únie podľa nariadenia Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov

1. ÚVOD

Nariadenie Rady (ES) č. 389/2006[1] (ďalej len „nariadenie o pomoci“) tvorí základ pomoci určenej komunite cyperských Turkov a vyžaduje sa v ňom predkladanie výročných správ Rade a Európskemu parlamentu.

2. PROGRAMOVANIE POMOCI

Od roku 2006 do konca roku 2020 bolo na operácie podľa nariadenia o pomoci naprogramovaných 592 miliónov EUR. V júli 2020 (časť I) a septembri 2020 (časť II) bola na ročný akčný program na rok 2020 viazaná celková suma 36,6 milióna EUR[2]. Vo viacročnom finančnom rámci (VFR) na roky 2014 – 2020 sa stanovila viacročná perspektíva programu so zabezpečením stabilného, každoročného financovania. Program pomoci je však vo svojej podstate dočasný a zameriava sa na uľahčenie znovuzjednotenia Cypru, pričom v nariadení o pomoci a nariadení Rady č. 1311/2013[3], ktorým sa stanovuje VFR, sa umožnilo jeho preskúmanie, ak dôjde k znovuzjednoteniu.

3. VYKONÁVACIE MECHANIZMY

Program je realizovaný v tých oblastiach Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú kontrolu a v ktorých je uplatňovanie *acquis* dočasne pozastavené v zmysle protokolu 10 Zmluvy o pristúpení. Pomoc sa realizuje v rámci priameho a nepriameho riadenia.

Práca Komisie prebieha v špecifickom politickom, právnom a diplomatickom kontexte. Pri realizácii programu sú potrebné *ad hoc* úpravy, pri ktorých sa dodržiavajú zásady správneho finančného riadenia. V rámci programov pomoci financovaných zo zdrojov EÚ by za normálnych okolností právny rámec pre vývoj daných programov pomoci tvorili dohody s vládou krajiny, ktorá prijíma pomoc. Takéto dohody však v prípade pomoci komunite cyperských Turkov nie je možné uzatvoriť. Riadenie a zmiernenie inherentného rizika je súčasťou povinností Komisie

[1] Nariadenie Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2667/2000 o Európskej agentúre pre obnovu (Ú. v. EÚ L 65, 7.3.2006, s. 5).

[2] Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 18. júna 2020 o prijatí akčného programu pre komunitu cyperských Turkov na rok 2020 (časť I) [C (2020) 4008] a vykonávacie rozhodnutie Komisie z 25. augusta 2020 o prijatí akčného programu pre komunitu cyperských Turkov na rok 2020 (časť II) [C (2020) 5698].

[3] Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 1311/2013 z 2. decembra 2013, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 884).

a k prijatým opatreniam patrí intenzívne monitorovanie zmlúv a poskytovanie podpory prijímateľom, revidované platobné podmienky a opatrný prístup k využívaniu bankových záruk. Pomoc zahŕňa nemalú sumu grantovej podpory, čo si vyžaduje riadenie náročné na zdroje.

Na zabezpečenie vplyvu sa komunita cyperských Turkov musí po urovnaní v plnom rozsahu zapojiť do prípravy na zavedenie *acquis*.

Programový tím pôsobí prostredníctvom kancelárie na poskytovanie podpory programu EÚ (EUPSO) v severnej časti Nikózie. Zastúpenie Komisie na Cypre takisto usporadúva zasadnutia, semináre a tlačové konferencie a komunikuje s cyperskou verejnosťou vo všetkých častiach ostrova, okrem iného aj o programe pomoci. Okrem toho informačný bod EÚ financovaný v rámci programu pomoci vykonáva celý rad akcií zameraných na komunikáciu a zviditeľňovanie, poskytuje informácie o politikách, prioritách a akciách EÚ na podporu komunity cyperských Turkov a propaguje európsku kultúru.

4. VYKONÁVANIE POČAS SLEDOVANÉHO OBDOBIA

4.1. Všeobecný prehľad

Komisia naďalej vykonáva nariadenie o pomoci s hlavným cieľom podporiť znovuzjednotenie. Komisia je pripravená upraviť program v dôsledku dohôd dosiahnutých v rámci rokovaní o urovnaní.

Medzi činnosti realizované v roku 2020 patrilo pokračovanie mnohých etablovaných a úspešných projektov, ako sú napríklad štipendiá EÚ a opatrenia na budovanie dôvery na podporu Technického výboru pre kultúrne dedičstvo a Výboru pre nezvestné osoby. Z osobitného nástroja sa naďalej financovali iniciatívy technických výborov pre obe komunity.

Podstatnou zložkou programu je aj naďalej grantová podpora. Pomoc poskytnutá hlavným odvetviam hospodárstva v rámci prípravy na urovnanie bola posilnená prostredníctvom projektov na podporu súkromného sektora a vidieckych oblastí, ako aj rozvoja ľudských zdrojov. Pokračovalo úsilie zamerané na konkrétne zlepšenia v oblasti eradikácie chorôb zvierat a bezpečnosti potravín.

Pretrvávajú závažné nedostatky, pokiaľ ide o schopnosť prijímateľov účinne vykonávať *acquis* po komplexnom urovnaní, a mnohé právne texty ešte nie sú schválené. Komunita cyperských Turkov však dosahovala ďalší výrazný pokrok vo viacerých oblastiach a začala lepšie chápať výzvy spojené s vykonávaním právnych textov zosúladených s normami EÚ.

Pretrvávajúcim problémom je výstavba kanalizačnej siete v meste Famagusta, pričom Komisia príslušnú zmluvu ukončila v decembri 2013. Spor s bývalým zhotoviteľom bol predložený na rozhodcovské konanie, ktoré stále prebieha. Súbežne bola uzavretá zmluva na súvisiace opravné práce, ale práce ešte nezačali.

Pri vykonávaní programu pomoci sa vyskytli problémy súvisiace s vypuknutím pandémie COVID-19. Komisia dbala o to, aby sa napriek okolnostiam plnili ciele programu a zaviedla zmierňujúce opatrenia na zabezpečenie kontinuity projektov. Dôležité je, že sa rýchlo mobilizoval núdzový balík s cieľom poskytnúť najnaliehavejšie zdravotnícke potreby, hospodársku podporu mikropodnikom a MSP a odborné poradenstvo komunite cyperských Turkov.

Ku koncu roka sa v rámci programu realizovalo 194 zmlúv.

4.2. Pokrok podľa cieľov

Celkovým cieľom programu pomoci je uľahčiť znovuzjednotenie Cypru stimulovaním hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov s osobitným dôrazom na hospodársku integráciu ostrova, zlepšenie kontaktov medzi týmito oboma komunitami a s EÚ, ako aj na prípravu na *acquis*.

V roku 2020 prebiehali tieto činnosti zamerané na dosiahnutie jednotlivých cieľov nariadenia o pomoci:

4.2.1. Cieľ 1: Rozvoj a reštrukturalizácia infraštruktúry

V rámci UNDP sa pokračovalo vo vykonávaní nástroja miestnej infraštruktúry prostredníctvom platných dohôd o príspevku podpísaných s Komisiou vo výške 23,4 milióna EUR. Nástroj poskytuje podporu pri príprave a realizácii príslušných investícií do miestnej infraštruktúry. Okrem dvanástich významných projektov realizovaných v rámci nástroja miestnej infraštruktúry sa v roku 2020 dokončila aj optimalizovaná druhá výzva na predkladanie návrhov pre miestne komunity, čo viedlo k ďalším piatim potenciálnym projektom v rámci nástroja miestnej infraštruktúry.

Projekt EÚ, na ktorom sa podieľajú obe komunity na účely obnovy rieky Pedieos s cieľom zblížiť cyperské komunity prostredníctvom rekreačných činností, pokročil do štádia podrobného návrhu.

V sektore vodného hospodárstva pokračovali práce na výstavbe nového kanalizačného zberača v Nikózii (ďalej len „NNTS“). NNTS predstavuje výstavbu 13 km dlhého kanalizačného potrubia na prepravu odpadových vôd z Nikózie do čistiarne odpadových vôd v Nikózii pre obe komunity, ktorej výstavba bola projektom financovaným EÚ a dokončeným v roku 2013. Napriek prerušeniu prác na tri mesiace z dôvodu obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19 projekt pokračoval, pričom sa nainštalovalo približne 80 % potrubia a prebiehala výstavba čerpacích staníc.

Práce na vybudovaní zavlažovacieho systému na opätovné použitie odpadovej vody čistenej v čistiarni odpadových vôd v Morphou boli ukončené v marci 2020. Takisto sa dokončilo vypracovanie podrobného návrhu a súvisiacich súťažných podkladov týkajúcich sa opätovného použitia odpadovej vody a čistiarenského kalu z novej čistiarne odpadových vôd v Nikózii.

V marci 2019 bola podpísaná zmluva na uskutočnenie stavebných prác a súvisiaca zmluva o poskytovaní služieb dozoru nad opravnými prácami na kanalizačných sieťach v meste Famagusta, práce sa však zatiaľ nezačali. Komora inžinierov a architektov vydala „schválenie návrhu“ začiatkom roka 2021.

Plnenie dvoch zmenených zmlúv na uskutočnenie stavebných prác týkajúcich sa rozšírenia skládky a zariadenia na odplynenie skládky odpadov, ktoré v súčasnosti predstavujú investíciu vo výške viac než 4,5 milióna EUR do nakladania s tuhým odpadom, napriek pandémii COVID-19 značne pokročilo. Vďaka zmenám bude možné vyrábať až 0,8 MW elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie (zachytávanie, úprava a spaľovanie skládkových plynov). Vyrobená elektrická energia zabezpečuje udržateľné čistenie odpadových vôd (filtrát) pomocou novoinštalovaného zariadenia na čistenie odpadových vôd, čo by inak predstavovalo pre konečného príjemcu neudržateľné prevádzkové náklady.

Zmluvou o poskytovaní služieb na účely budovania kapacít sa v postupoch nakladania s odpadmi v miestnych komunitách zaviedli zásady obehového hospodárstva. V nadväznosti na dynamiku, ktorá vznikla v dôsledku toho, že príjemca prijal právny text o odpade z obalov podporený EÚ, proces zriadenia prvej neziskovej organizácie zodpovednosti výrobcov pre recykláciu odpadu z obalov je takmer dokončený.

V súlade s integrovaným plánom nakladania s tuhým odpadom financovaným z prostriedkov EÚ sú granty, ktorými sa podporuje osem miestnych komunít s cieľom zlepšiť ich infraštruktúru nakladania s odpadom, v poslednej fáze vykonávania. V Nikózii sa z tej istej grantovej schémy vybudoval prístrešok pre obete domáceho násilia.

V dôsledku modernizácie siete monitorovania kvality ovzdušia a zriadenia referenčného laboratória pre kvalitu ovzdušia a paliva sa zlepšuje miestna technická kapacita na monitorovanie kvality životného prostredia.

Koncom roka 2020 sa prestala poskytovať technická pomoc na realizáciu programu energetickej efektívnosti v školách. V 10 pilotných školách sa v rámci intervencie analyzovali opatrenia na zvyšovanie energetickej efektívnosti, akými sú výmena okien, oprava plášťov budov a modernizácia osvetľovacích, vykurovacích a chladiacich systémov. Tieto zlepšenia sa analyzovali aj z hľadiska ich nákladovej efektívnosti, pričom sa zohľadnili miestne hospodárske faktory. Zistenia štúdie sa použijú na posúdenie vhodnosti budúcich intervencií.

4.2.2. Cieľ 2: Podpora sociálneho a hospodárskeho rozvoja

V rámci programu pomoci sa mobilizovali finančné prostriedky na pokrytie najnaliehavejších potrieb na boj proti pandémii COVID-19 identifikovaných sektorom zdravotníctva. Balík zahŕňal osobné ochranné prostriedky, laboratórne zariadenie, testovacie súpravy a ventilátory. Mobilizoval sa aj núdzový hospodársky balík

v hodnote 11 miliónov EUR na pomoc pri riešení sociálno-ekonomického vplyvu pandémie.

Projekt „Inovačné podnikanie a dialóg“, ktorý sa realizuje s organizáciou pre spoluprácu Severného Írska so zámorskými krajinami (NI-CO), sa výrazne rozšíril. Celková výška viazaných finančných prostriedkov v súčasnosti predstavuje 16,6 milióna EUR a bola pridaná nová zložka „Ochrana zamestnanosti a vytváranie pracovných miest“ na pomoc v boji proti nepriaznivým hospodárskym účinkom pandémie COVID-19. Núdzová podpora vo výške 3 miliónov EUR bola pridelená mikropodnikom a malým podnikom, ktoré boli počas zákazu vychádzania zatvorené, s cieľom pomôcť im doplniť zásoby a pokryť iné *ad hoc* náklady potrebné na opätovné spustenie prevádzky.

V oblasti rozvoja vidieka sa rozšírila zmluva o technickej pomoci týkajúcej sa poľnohospodárskych poradenských služieb (PPS). Projekt podporuje stratégiu PPS a poskytuje poradenské služby príjemcom grantov, ktorí získali granty v rámci výzvy na predkladanie návrhov „Investície v poľnohospodárstve“ (Rozvoj vidieka IV). Výzva bola ukončená v roku 2020 a Komisia uzavrela 55 dohôd o grante v hodnote 4,3 milióna EUR s cieľom posilniť poľnohospodársky hodnotový reťazec.

Na začiatku roka 2020 sa v rámci projektu technickej pomoci na posilnenie kapacít veterinárnych špecialistov v oblasti prevencie, kontroly a eradikácie chorôb zvierat vykonal druhý veľkoplošný odber vzoriek a testovanie zvierat na prioritné choroby (ako napríklad brucelóza, tuberkulóza). Vzorky boli odobraté z viac ako 300 000 zvierat (hovädzí dobytok, ovce a kozy) a vykonalo sa 383 000 testov na zistenie infikovaných zvierat a ich odstránenie z fariem. V dôsledku toho prevalencia brucelózy v komunite cyperských Turkov klesá.

Komisia takisto obstarala laboratórne testy a veterinárny spotrebný materiál a iniciovala obstarávanie služieb, ako je odber vzoriek a testovanie zvierat. Výška tejto podpory predstavuje takmer 1 milión EUR a jej cieľom je ďalej prispieť k odhaľovaniu a eliminácii prioritných chorôb zvierat. Okrem toho sa obstaralo laboratórne vybavenie v hodnote takmer 500 000 EUR s cieľom pomôcť zvýšiť rozsah a spoľahlivosť testovania v laboratóriách pre rozbor potravín a v medicínskych laboratóriách.

Podpora EÚ prispela k ďalšiemu pokroku v zapájaní súkromných veterinárnych lekárov do odberu vzoriek a testovania zvierat a iných úloh v oblasti verejného zdravia. Príjemca prijal právny text podporený EÚ, čím sa súkromným veterinárnym lekárom umožnilo vykonávať tieto úlohy.

Program na eradikáciu chorôb posilnila výstavba systému na likvidáciu živočíšneho odpadu. Stavebné práce boli ukončené na začiatku roka 2020. Komisia takisto podporila prípravu plánu nakladania so živočíšnym odpadom s cieľom zabezpečiť nákladovo efektívnu prevádzku zariadení.

V roku 2020 sa začalo obstarávanie technickej pomoci financovanej EÚ v hodnote 3,2 milióna EUR s cieľom pomôcť urýchliť účinné vykonávanie zosúladených noriem EÚ v rámci výrobného reťazca potravín živočíšneho pôvodu.

V sektore vzdelávania sa ukončilo hodnotenie výzvy na predkladanie ponúk v rámci projektu „Zlepšenie vyučovania a učenia sa prostredníctvom mechanizmu kontinuálneho profesijného rozvoja“ a uzavrela sa zmluva. Plnenie dlhodobého cieľa Komisie, ktorým je zosúladiť vzdelávanie detí z komunity cyperských Turkov v súlade s najlepšími medzinárodnými postupmi, pokračuje bez obmedzení.

Projekt zameraný na rozvoj učebných osnov pre odborné vzdelávanie a prípravu, ktorého realizáciu prerušila pandémia COVID-19, sa opäť rozbieha pričom sa v rámci neho používajú revidované pracovné normy pre odborné zručnosti vypracované počas projektu VETLAM II, ktorého cieľom bolo zdokonalenie učebných osnov.

Projekt na inštaláciu vedeckých laboratórií v základných školách v hodnote 1,1 milióna EUR je v súčasnosti v počiatočnej fáze realizácie po istom oneskorení, pričom laboratóriá sa majú inštalovať v 48 školách. Obstaralo sa aj putovné laboratórium v podobe špeciálne zariadeného autobusu.

Prostredníctvom programu hospodárskeho monitorovania vedeného Svetovou bankou sa naďalej uskutočňovala doplňujúca hĺbková analýza a poskytovala technická pomoc. Program sa zameral na fiškálnu analýzu a finančne udržateľné orgány verejnej správy, hospodárske a obchodné dôsledky zjednotenia, rozvoj súkromného sektora a sociálne začlenenie a makroekonomické monitorovanie.

4.2.3 Cieľ 3: Podpora uzmierenia, opatrenia na budovanie dôvery a podpora občianskej spoločnosti

Výbor pre nezvestné osoby, ktorý je podporovaný v rámci programu pomoci prostredníctvom dohody o príspevku s UNDP, naďalej pokračoval vo vykonávaní terénnych a laboratórnych činností. Z 2 002 nezvestných osôb Výbor pre nezvestné osoby do konca roku 2020 exhumoval 1 188 súborov pozostatkov, 994 z nich bolo geneticky identifikovaných a vrátených rodinám. Pandémia a mimoriadne horúce počasie v roku 2020 výrazne spomalili výkopové práce, čo viedlo členov Výboru pre nezvestné osoby k vypracovaniu novej stratégie pre vykopávanie v prípade nepredvídaných udalostí.

V decembri 2020 bola predĺžená dohoda o príspevku s cieľom poskytnúť finančné prostriedky na činnosť Výboru pre nezvestné osoby aj v roku 2021, a to vo výške 2,6 milióna EUR. Celkovo počas obdobia 2006 – 2020 EÚ prispela sumou viac než 30 miliónov EUR, čo predstavuje 75 % celkových finančných prostriedkov poskytnutých Výboru pre nezvestné osoby v tomto období.

Kľúčovým prvkom zmierenia a opatrení na budovanie dôvery podporovaných v rámci programu pomoci zostáva naďalej ochrana kultúrneho dedičstva prostredníctvom Technického výboru pre kultúrne dedičstvo (TCCH) spoločného pre obe komunity,

pričom v roku 2020 sa dokončilo 18 projektov. Program kultúrneho dedičstva získal z fondov EÚ spolu takmer 20 miliónov EUR, ktoré sa používajú na zlepšenie ochrany miest kultúrneho dedičstva na celom ostrove. Výsledkom je celkovo 79 dokončených stavebných projektov a 17 prebiehajúcich projektov.

Nástroj na podporu technických výborov spoločných pre obe komunity naďalej spájal obe komunity a riešil každodenné výzvy Cyperčanov. V roku 2020 za z neho financovalo jedinečné opatrenie na budovanie dôvery, ktoré uľahčovalo vrátenie malieb a audiovizuálnych archívov medzi týmito dvoma komunitami. Výstava výberu malieb a audiovizuálnych materiálov bola podujatím na vysokej politickej úrovni, na ktorom sa zúčastnili lídri oboch komunít. Napriek pandémii a uzavretiu prechodov realizovali výbory pre kultúru, životné prostredie, vzdelávanie a zdravie niekoľko cielených činností.

V nadväznosti na pilotnú fázu bola v roku 2020 podpísaná nová dohoda s United World College (UWC) s cieľom poskytnúť 20 doplňujúcich dvojročných štipendií na štúdium ukončené medzinárodnou maturitou (IB). UWC bude na Cypre realizovať aj aktivity na zapojenie mládeže a krátke kurzy. Cieľom je vytvoriť komunitu mladých Cyperčanov, ktorí sú angažovaní a majú zručnosti na to, aby uskutočnili pozitívnu zmenu vo svojich spoločnostiach.

Z programu pomoci sa financovalo aj centrum PRIO Cyprus Centre, aby mohlo ďalej rozvíjať svoju prácu v oblasti mierovej dividendy, ktorá sa má dosiahnuť komplexným urovnaním cyperského problému. V novej štúdii sa zdôraznili významné prínosy riešenia pre podniky, čím sa reagovalo na obavy Cyperčanov týkajúce sa hospodárskeho vplyvu urovnania. Štúdia sa publikovala v troch jazykoch (gréčtine, turečtine a angličtine) a prezentovala sa širokej verejnosti a medzinárodnej komunite.

Podpora občianskej spoločnosti pokračovala aj v roku 2020. Z programu „Občiansky priestor“, t. j. technickej pomoci organizáciám občianskej spoločnosti, sa naďalej budovali kapacity organizácií občianskej spoločnosti, podporovalo sa prostredie umožňujúce rozvoj občianskej spoločnosti a podnecovalo sa vytváranie sietí a spoločné podujatia s cyperskými Grékmi a inými organizáciami občianskej spoločnosti EÚ. Program Občiansky priestor podporil prostredníctvom mechanizmu „Grow Civic“ (občiansky rast) 92 iniciatív aktívneho občianstva (z toho 22 v roku 2020) na tému mier a zmierenie, mládež, vzdelávanie, zdravie, umenie, ľudské práva alebo životné prostredie. Nová 30-mesačná zmluva pre program Občiansky priestor nadobudla účinnosť na konci roku 2020.

V roku 2020 sa realizovala výzva na predkladanie návrhov v rámci programu „Cyperská občianska spoločnosť v akcii VII“. Po prvýkrát sa vyčlenili finančné prostriedky pre menšie/základné organizácie občianskej spoločnosti v snahe rozšíriť dosah výzvy. Granty udelené v rámci predchádzajúcej výzvy a granty v rámci výzvy na boj proti obchodovaniu s ľuďmi sú vo fáze realizácie a príjemcovia grantu pokračujú v spolupráci s protistranami z komunity cyperských Grékov.

Začiatkom roka sa v rámci iniciatív financovaných EÚ podporilo a zabezpečilo, aby sa obchodovanie s ľuďmi a nenávistný prejav zahrnuli do miestnych právnych textov ako osobitné trestné činy.

4.2.4. Cieľ 4: Približovanie komunity cyperských Turkov k EÚ

Riadením „Programu štipendií v EÚ“ bola od školského roku 2014 – 2015 poverená Britská rada. Rozpočet, ktorý bol k dispozícii v rámci poslednej výzvy, umožnil v školskom roku 2020/2021 financovanie 138 štipendií, pričom grant udelili 127 príjemcom. Tieto štipendiá podporujú študentov v prvom roku ich vysokoškolského štúdia, absolventov v rámci magisterského alebo doktorandského štúdia a výskumníkov a odborníkov pri ďalšom rozvoji ich jazykových a odborných zručností v členských štátoch EÚ.

Štipendijný program umožnil od roku 2007 prístup k štipendiám pre takmer 1 700 študentov a odborníkov spomedzi cyperských Turkov. Hlavný problém pre túto výzvu predstavovalo vypuknutie pandémie vo fáze podávania žiadostí a výberového konania, pričom Britská rada zmiernila tento problém prostredníctvom osobitných úprav.

Informačný bod EÚ, ktorý riadi kancelária EUPSO v spolupráci so zastúpením Európskej komisie na Cypre, počas roka 2020 prispôsobil svoje činnosti na online platformy, čím dosiahol vysokú viditeľnosť EÚ. Zahŕňalo to viac než 15 tém týkajúcich sa EÚ vrátane kampane zameranej na Európsku zelenú dohodu spolu s rozsiahlou informačnou kampaňou týkajúcou sa energetickej efektívnosti. Informačný bod EÚ sa takisto venoval témam, ako sú práva LGBTI osôb, rodovo motivované násilie, práva osôb so zdravotným postihnutím a obchodovanie s ľuďmi.

Informačný bod EÚ zorganizoval 17 prevažne online podujatí vrátane rozsiahlej kampane zameranej na Deň Európy a 54 opakujúcich sa podujatí vrátane série hudobných koncertov „Zostaňte doma“ počas zákazu vychádzania. Podujatie prilákalo viac než 15 000 účastníkov. Realizovala sa aj rozsiahla informačná kampaň o pandémii COVID-19. Nakoniec sa distribuovalo deväť bulletinov a 35 online grafík a v miestnych médiách sa uverejnilo 157 novinových článkov a odvysielali sa tri TV spoty.

Obľúbenosť týchto aktivít potvrdzuje návštevnosť stránky „Abbilgi“ na Facebooku s viac než 2 000 novými sledovateľmi v roku 2020, čo znamená celkový počet 20 249 sledovateľov od vytvorenia stránky.

4.2.5. Ciele 5 a 6: Príprava komunity cyperských Turkov na zavedenie a vykonávanie acquis

Nástroj Komisie pre technickú pomoc a výmenu informácií (ďalej len „TAIEX“) sa používa na vykonávanie cieľov 5 a 6 nariadenia o pomoci, a tým pomáha pripravovať komunitu cyperských Turkov na vykonávanie *acquis*, ktorého pozastavenie bude po nadobudnutí účinnosti komplexného riešenia cyperskej otázky odvolané.

V roku 2020 pomoc pokračovala v 17 hlavných oblastiach alebo tzv. sektoroch *acquis*. Spolu sa v roku 2020 zorganizovalo 49 podujatí. Od marca 2020 sa všetky aktivity v rámci nástroja TAIEX organizovali online. Bol vypracovaný nový rámec pre pomoc z nástroja TAIEX na obdobie 2020 – 2022, pričom prostredníctvom výberového konania bolo vybraných 54 odborníkov z členských štátov.

Odborníci v oblasti zdravia v rámci nástroja TAIEX poskytovali od začiatku pandémie COVID-19 pravidelnú pomoc. Podpora sa zameriavala na poskytovanie poradenstva týkajúceho sa okamžitých opatrení na boj proti ochoreniu a na pomoc pri zriadení strategickejšieho mechanizmu reakcie krízového riadenia. Odborníci pomáhali aj pri vypracúvaní plánu nasadenia vakcíny a zriadenia registra, ktorý pripravil pôdu pre dodávku vakcín schválených EÚ komunite cyperských Turkov.

V rámci nástroja TAIEX pokračovala podpora obchodu cez demarkačnú líniu. Odborníci TAIEX okrem iného na začiatku roku 2020 vykonali pravidelné fytosanitárne inšpekcie zemiakov. Po vypuknutí pandémie už však Komisia nebola schopná vysielať na Cyprus odborníkov, aby vykonávali pravidelné inšpekcie určitých výrobkov podľa nariadenia č. 866/2004.

4.3. Finančné plnenie (zmluvy a platby)

4.3.1. Uzatváranie zmlúv

V roku 2020 Komisia podpísala právne záväzky v objeme 42,6 milióna EUR, čo vzhľadom na obmedzené ľudské a finančné zdroje, nedostatočnú pripravenosť na budúce zavedenie *acquis* a udržateľnosť projektov znamená, že sa podarilo odstrániť nahromadené zmluvné záväzky.

4.3.2. Platby

Platby v roku 2020 dosiahli 41 miliónov EUR (v roku 2019 dosiahli 35 miliónov EUR).

4.4. Monitorovanie

Komisia má priamu zodpovednosť za realizáciu väčšiny projektov (priame riadenie). Miera monitorovania zo strany zamestnancov Komisie je veľmi vysoká, zahŕňa nepretržité kontakty so zhotoviteľmi, neohlásené kontroly, ako aj výjazdové zasadnutia a zasadnutia riadiacich výborov. Technická pomoc podporného tímu pre grant naďalej podporovala Komisiu pri monitorovaní plnenia zmlúv o grante a zároveň pomáhala príjemcom grantov pri uplatňovaní pravidiel EÚ týkajúcich sa vykonávania zmluvy o grante, a to aj v prípade sekundárneho verejného obstarávania.

Okrem toho Komisia vykonáva niekoľko zmlúv v rámci nepriameho spôsobu riadenia. Vykonávajúce subjekty, napríklad UNDP, Britská rada a NI-CO podávajú správy Komisii v súlade s príslušnými rámcovými dohodami. Komisia je úzko zapojená do každodenného monitorovania týchto akcií.

4.5. Audit a kontroly

Odporúčania z posledného auditu týkajúce sa systému vnútornej kontroly v oblasti verejného obstarávania, ktorý vykonal IAS v roku 2017, sa v plnej miere vykonali.

4.6. Hodnotenie

V rámci projektu monitorovania výsledkov pokračovalo preskúmanie vybraných akcií a uskutočnila sa prvá plánovaná odborná príprava zameraná na zlepšenie vnútornej monitorovacej kapacity príslušných zainteresovaných strán. Odporúčania odborníkov zapojených do monitorovania výsledkov týkajúce sa relevantnosti, efektívnosti, účinnosti a udržateľnosti sú v súčasnosti začleňované do preskúmaných opatrení a iných projektov.

V roku 2020 pokračovalo hodnotenie v polovici trvania programu pomoci. Účelom je poskytnúť celkové nezávislé hodnotenie a zhromaždiť dôkazy o pokroku dosiahnutom pri plnení cieľov v rokoch 2013 – 2018 stanovených v nariadení o pomoci. V decembri 2020 bol predložený návrh záverečnej správy a navrhované závery sú pozitívne.

4.7. Informácie, publicita a viditeľnosť

Celkovo sa v roku 2020 uskutočnilo 429 opatrení zameraných na zviditeľnenie a komunikáciu, pričom z dôvodu obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19 prebehli najmä online. Publikovali sa tri brožúry o posilnení zručností, nariadení o demarkačnej línii a životnom prostredí v angličtine, turečtine a gréčtine a začala sa príprava dvoch ďalších brožúr.

4.8. Konzultácie s vládou Cyperskej republiky

So zástupcami vlády Cyperskej republiky prebiehali stretnutia, a to aj počas krízy spôsobenej pandémiou COVID-19. Komisia sa aj naďalej spolieha na spoluprácu vlády v oblasti overovania vlastníckych práv a uľahčenia práce technických výborov spoločných pre obe komunity. Komisia sa pravidelne stretáva so stálym zastúpením.

5. ZÁVERY

Komisia bude aj naďalej poskytovať pomoc v rámci nariadenia o pomoci s cieľom uľahčiť znovuzjednotenie Cypru stimulovaním hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov, pričom sa zameria na plnenie šiestich cieľov. V priebehu roka 2020 sa pomoc naďalej zameriavala na oblasti, ktoré sú z hľadiska budúceho súladu s *acquis* zvlášť problematické.

Výsledky pomoci poskytnutej v minulom období a pripravenosť projektov sa budú priebežne zohľadňovať v budúcom plánovaní. Úsilie bude ďalej zamerané na dosiahnutie väčšieho vplyvu v prioritných oblastiach pomocou menšieho počtu akcií, ale v rozsiahlejšom meradle.

Komisia je pripravená poskytnúť podľa potreby zdroje na podporu rokovaní o vyriešení cyperskej otázky vedených pod záštitou OSN, a to aj v rámci programu pomoci.